ՀՍՍՌ ԺԿՍ-ԻՆ ԿԻՑ ԱՐՎԵՍՏԻ ԳՈՐԾԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ
ՍՍՌՄ ԽՈՒԴՖՈՆԴԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ

Управление по делам искусства при СНК Арм. ССР
Армянское отделение художественного фонда СССР

ՍՏՈՒԳՎԱԾ Է 1961 Թ.

ՆԿԱՐԻՉՆԵՐ
Մ. ԱՐՈՒՏՉՅԱՆԻ
Ա. ՉԻԼԻՆԳԱՐՅԱՆԻ
ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍԻ
ԿԱՏԱԼՈԳ

1944

Նկարիչներ Ս. Արուտչյանի և Ա. Զիլինգարյանի ստեղծագործությունների պատկերահանդեսը, քաղաքական սուր և խտացած բովանդակությամբ, գեղարվեստական որակի արժանիքներով, մեր կերպարվեստի կյանքում նշանակալից երևույթ է։

Հայրենական պատերազմի օրերին, ռազմական և քաղաքական անցքերին անմիջականորեն արձագանքող, գրաֆիկ արվեստի կարևոր տեսակները,— քաղաքական պլակատն ու ծաղրանկարը—մեծանում աճեցին, ստացան լայն զարգացում և նոր որակ։ Ներկա պատկերահանդեսը այդ ասպարեզում ձեռք բերված նվաճումներին ավելացնում է իր նոր խոսքը, նորը՝ բովանդակության քաղաքական հագեցվածության իմաստով, մտահղացումների սրամիտ ու հետաքրքիր ձևակերպումներով, գեղարվեստական ձևերի թարմ արտահայտություններով։

Սովետական մեծ ժողովուրդը, ռազմաճակատում և թիկունքում, հերոսական պայքար է մղում ունենալով մի որքաղան նպատակ, այն է՝ արագորեն ջախջախել թշնամուն, վերջնականապես ոչնչացնել ֆաշիզմը, որպես մարդկության աղետ։

Նկարիչներ Ս. Արուտչյանի և Ա. Զիլինգարյանի այս պատկերահանդեսը համեստ մասնակցությունն է այդ մեծ գործին, որը կերպավոր միջոցներով օգնում է բացելու ֆաշիզմի զազանային դեմքը, սրում է ատելության զգացումը դեպի մարդկության և կուլտուրայի թշնամի հիտլերիզմը, դեպի ոճրագործ Հիտլերը ու նրա համախոհներն ու գործակիցները։

Պատկերահանդեսը ցույց է տալիս նաև հեղինակների ստեղծագործության և հղացումների դիապազոնը. Նրանք կարողացել են կերպավոր միջոցներով հասցնել դիտողին, Մարքսի, Էնգելսի, Լենինի, Ստալինի ցիտատների բովանդակությունը հնարամիտ ձևերով օգտագործել ռուս և հայ գրականության կլասիկների, գրական խոշորագույն դեմքերի երկերի առանձին հատվածները։

Նկարիչներ Ս. Արուտչյանի և Ա. Զիլինգարյանի աշխատությունները հիմնականում ցուցադրված են սերիաների ձևերով, միջոց՝ որը հնարավորություն է տվել նկարիչներին բովանդակությունը բացելու լայն և բազմակողմանի։ Կատարման գեղարվեստական որակի և մաքրության տոնով։ Հետաքրքիր են «Գրողները մարտաշարքում» սերիայից Ն. Գոգոլի, «Խելագարի հիշատակարանը», Ստենդալի «Կարմիրը և սևը», «Հաղթանակների այրուբենը» սերիան իր տեքստով, «Սրված նիզակները հանդերի, ընդդեմ ոհմակին Հիտլերի» սերիայից, Լերմոնտովի, Ա. Կոլցովի, Պուշկինի և հատկապես Շևչենկոյի գրական հատվածների պատկերացումները։ Առանձին պլակատներով պատկերված են նաև հայ, վրացական և ադրբեջանական գրականության կլասիկների՝ Հովհ. Թումանյանի, Ավ. Իսահակյանի, Ի. Ճավճավաձեի, Մ. Ախունդովի գրական հատվածները։ Վերնագրերի և նկարի բովանդակության կոնտրաստ—շաղկապի իմաստով սուր է արված. «Լուծը օկուպանտների, տառապանքն է ազգերի, ինֆորմացիաներ ֆաշիստական՝ իլյուստրացիաներ կրական» սերիան։

Հեղինակները յուրաքանչյուր սերիան մշակելիս, աշխատել են գտնել արտահայտության ուրույն ձև-ֆորմա, օգտագործել են գրաֆիկ արվեստի տեխնիկական և ձևային հնարավորությունները և կատարել այն կուլտուրապես և գեղարվեստական ճաշակով։

Իրենց նորությամբ, գրավում են և սրամիտ պատկերահանդեսում դրված ծավալային պլակատները. Նրանք արտահայտված են պարզ, անգամ հասարակ միջոցներով. անհրաժեշտ էր միայն արվեստագետի որոնող միտքն ու հղացման շեշտակիությունը օգտագործելու համար այն իր տեղին, այդպիսիք են «Օղակը», «Ծաչը»։

Գնահատելի երևույթ է, որ երկու արվեստագետներ, սերտորեն աշխատակցելով, այս տարվա սկզբին ձեռնամուխ են եղել քաղաքական-գեղարվեստական նշանակություն ունեցող գործի. ստեղծել են արժեքավոր նկարներ, որոնք անկասկած կշարժեն մեր հասարակության հետաքրքրությունը։

Պատկերահանդեսը ցույց է տալիս, որ հանձինս նկարիչներ Ս. Արուտչյանի և Ա. Ջիլինգարյանի մենք ունենք որոնող, մտահղացումներով նոր ակտիվ արվեստագետներ։ Նրանց ցուցադրած աշխատությունների որոշ մասը իրենց գեղարվեստական արժանիքներով կմնան անշուշտ, Հայրենական պատերազմի ընթացքին արձագանքող բովանդակալից գործեր։

ԱՐԱ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Արվեստի վաստակավոր գործիչ

1. Ընկեր Ստալինի 1944 թվի մարտի 26-ի հրամանից—Պետական սահման (ծավալային պլակատ).
2. Մայակովսկի.—ցիտատ (պլակատ).

Նկարների սերիա

3. «Գրողները մարտաճակատում»

4. «ՍԵՐՈՒՆԴՆԵՐԻՆ Ի ԶԳՈՒՇՈՒԹՅՈՒՆ՝ ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ...»

5. Ն. Գոգոլ.—«Խելագարի հիշատակարանը».
6. Բոմարշե.—Խելահեղ օր կամ Ֆիգարոյի ամուսնությունը».
7. Ն. Օստրովսկի.—«Ինչպես էր կոփվում պողպատը».
8. Ի. Տուրգենև.—«Որսորդի հուշատետրը».
9. Ժյուլ Վեռն.—«Ճանապարհորդություն դեպի լուսին».
10. Մ. Լերմոնտով.—«Երեք արմավենի».
11. Շիլլեր.—«Ավազակներ».
12. Մ. Գորկի.—«Հատակում».

13. Ի. Տուրգենև.—«Հայրեր և որդիներ».
14. Ի. Գոնչարով. — «Սովորական պատմություն»
15. Լ. Տոլստոյ.—«Խավարի իշխանությունը».
16. Մ. Գորկի.—«26-ը և մեկը».
17. Ստենդալ.—«Կարմիրը և սևը».
18. Ի. Գոնչարով.—«Զառիվայր».
19. Մ. Շոլոխով—«Խաղաղ Դոնը».
20. Ֆ. Դոստոևսկի.—«Ոճրագործություն և պատիժ».
21. Ա. Պուշկին.—«Եգիպտական գիշերներ».
22. Դյումա (հայր).—«Տասը տարի անց».
23. Մոպասան.—«Շքանշանով պարգևատրվածը».
24. Իլֆ և Պետրով.—«Տասներկու աթոռ»

Նկարների սերիա

25. **Հաղթանակների այբուբենը**

26. Արմավիր, Բելգորոդ, Վորոշիլովգրադ.
27. Գոմել, Դնեպրոպետրովսկ, Ելեց.
28. Ժիտոմիր, Զապորոժյե, Իզյում.
29. Կիև.
30. Լուցկ, Մարիուպոլ, Նովգորոդ.
31. Օրյոլ, Պոլտավա, Ռոստով.
32. Ստալինգրադ.

33. Տագանրոգ, Ունեչա, Ցասսով.
34. Խարկով, Ցիմլյանսկայա, Չերնիգով.
35. Շլիսսելբուրգ, Շչորս.
36. Էլիստա, Յուխնով, Յարցևո.
37. Հովհ. Թումանյան—ցիտատ (պլակատ).
38. Հովհ. Թումանյան—ցիտատ (պլակատ).
39. Հովհ. Թումանյան—ցիտատ (պլակատ).
40. Կ. **Մարքս**—ցիտատ (պլակատ).
41. Ֆ. **Էնգելս**—ցիտատ (պլակատ).
42. Վ. **Լենին**—ցիտատ (պլակատ).
43. Ի. **Ստալին**—ցիտատ (պլակատ).
44. Ի. Ճավճավաձե—ցիտատ (պլակատ).
45. Ա. Իսահակյան—ցիտատ (պլակատ).
46. Մ. Ֆ. Ախունդով—ցիտատ (պլակատ).
47. Ա. Կոլցով—ցիտատ (պլակատ).
48. Ա. Պուշկին—ցիտատ (պլակատ).
49. «Հիտլերն ակնաբուժի մոտ»—(կարիկատուրա—պլակատ).
50. «Հողը գնում է ոտքի տակից» (պլակատ).
51. «Եվ պոչին, և վզակոթին» (պլակատ).
52. Խորտակվող շոգենավի առնետները» (պլակատ).
53. «Բլից կրի . (պլակատ).

54. Լուծը օկուպանտների—
Տառապանք է ազգերի.
Ինֆորմացիաների—Ֆաշիստական՝
Իլյուստրացիաները—իրական.

55. *Նկարչին՝ ցուցադրեցին...*
56. *Պրոֆեսորին՝ առաջնորդեցին աուդիտորիա...*
57. *Գրողին «անմահացրին».*
58. *Քանդակագործին՝ արձան կանգնեցրին։*
59. *Դերասանին՝ դուրս բերին ձեռքերի վրա...*
60. *Ճարտարապետին՝ հանձնարարեցին շինարարություն...*
61. *Կոմպոզիտորին՝ ժողովրդականացրին...*
62. *Ուսուցչին՝ շրջապատեցին ուշադրությամբ։*
63. *Դաշնակահարին՝ ապահովեցին գործիքով։*

64—83 „ՍՐՎԱԾ ՆԻԶԱԿՆԵՐԸ ՀԱՆԳԵՐԻ"
ԸՆԴԴԵՄ ՈՀՄԱԿԻՆ ՀԻՏԼԵՐԻ".

Իլյուստրացիաների սերիա՝ հետեվյալ գրողների տեքստերին

Բերանժե
Գրիբոեդով
Դերժավին

Դմիտրև
Լերմոնտով
Կարամզին
Կոլցով
Կռիլով
Մեյգֆիլդ
Շևչենկո
Պուշկին
Վերհարն
Օգարև

84—86 «Պրավդա»-ի առաջնորդողից (պլակատներ).
87. «Պրավդա»-ի առաջնորդողից (պլակատ).

Ծավալային պլակատներ

88. «Օղակ» — Հիտլերին և իր ավազակային խմբին.
89. «Խաչ»—Հիտլերական բանակին.
90. «Խոտ»—ավանակներին, նրանց, ովքեր դեռ էլի հավատում են Հիտլերի հաղթանակին։

Ն. Գոգոլ—«Խելագարի հիշատակարանը»:

Կա՛ռք բերեք ինձ, կառք...

Գրիբոյեդով

А Г/2925

[illegible]

Несчастья ваши, предки, не [illegible]
Мы разделили ваш удел.

Հիտլերը ակնաբուժի մոտ
Բժիշկ—Ինչի՞ց եք գանգատվում,
Հիտլեր—Չեմ տեսնում փրկություն.

Гитлер у окулиста
Доктор—На что жалуетесь.
Гитлер—Не вижу спасения.

Հաղթանակների այբուբենը.

Насыщенная острым политическим содержанием и художественными достоинствами выставка произведений художников С. Арутчьяна и А. Чилингаряна значительное событие в жизни изо-искусства Армении.

В дни Отечественной войны важнейший жанр графического искусства—политический плакат и карикатура получили широкое развитие, приобрели новое качество. В этой области настоящая выставка добилась значительных успехов и внесла новое слово, насыщенное политическим содержанием, которое выражено свежими, оригинальными формами изображения

Великий советский народ и на фронте, и в тылу ведет героическую борьбу, священная цель которой окончательно разгромить ненавистного врага, уничтожить фашизм--бич человечества. Выставка произведений художников С. Арутчьяна и А. Чилингаряна скромный вклад в это дело. Выставка поможет еще больше вскрыть звериное лицо фашизма, еще более возбудит чувства ненависти к врагам культуры и человечества—гитлеризму, к обер-бандиту Гитлеру и его преступной клике.

Выставка иллюстрирует так-же художественный и творческий диапозон авторов. Новыми изобразительными средствами они доводят до зрителя цитаты из МАРКСА, ЭНГЕЛЬСА, ЛЕНИНА, СТАЛИНА, с острой выдумкой используют отдельные выдержки из произведений классиков русской и армянской литературы.

Произведения С. Арутчьяна и А. Чилингаряна в основном выполнены сериями. Эти средства дали возможность авторам наиболее широко и разносторонне раскрыть зрителю содержание своих работ.

В отношении художественного исполнения и остроты мысли весьма интересны работы из серии „Писатели в строю"—„Записки сумашедшего" Н. Гоголя, „Красное и черное" Стендаля и др. Серия „Азбука побед" и ее текст, серия „Рифм отточенные пики" против гитлеровской клики", изображающая выдержки из произведений А. Пушкина, М. Лермонтова, А. Кольцова и Т. Шевченко. Отдельными плакатами изображены выдержки из произведений классиков армянской литературы Ов. Туманяна и Ав. Исаакяна, а так-же классиков грузинской и азербайджанской литературы И. Чавчавадзе и М. Ф. Ахундова. В смысле удачного использования контрастов сопоставлений заголовков и содержания рисунков остро сделана серия „Стонут нации в ярме оккупации" Точные иллюстрации к фашистской информации".

Работая над каждой серией авторы постарались найти своеобразную форму изображения с культурой и со вкусом используя изобразительные и технические возможности графического искусства.

Метки и оригинальны об"емные плакаты—„Петля", „Крест" и др. Они выполнены простыми средствами—требовалась только творческая пытливость авторов, для уместного их использования.

Весьма ценно, что два художника в начале этого года, приступив к данной работе, явились инициаторами дела имеющего художественно-политическое значение, которое без сомнения вызовет интерес нашей общественности.

Выставка показывает, что в лице С. Арутчьяна и А. Чилингаряна мы имеем ищущих, с новыми творческими замыслами активных художников.

Безусловно, что определенная часть их произведений по своим художественным достоинствам останется, как содержательная работа отображающая темы Отечественной войны.

АРА САРКСЯН

Заслуженный деятель искусств

1. Из приказа товарища **Сталина** от 26-го марта 1944 года. Госграница (об'емный плакат).
2. В. Маяковский—цитата (плакат).

Серия рисунков

3. **„Писатели в строю“**
4. Потомкам в назидание, Новое издание.
5. Н. Гоголь—„Записки сумасшедшего“.
6. Бомарше—„Безумный день или женитьба Фигаро“.
7. Н. Островский—„Как закалялась сталь“.
8. И. Тургенев—„Записки охотника“.
9. Жюль Верн—„Путешествие на луну“.
10. М. Лермонтов—„Три пальмы“.
11. Шиллер—„Разбойники“.
12. М. Горький—„На дне“.
13. И. Тургенев—„Отцы и дети“.

14. И. Гончаров—„Обыкновенная история“.
15. Л. Толстой—„Власть тьмы“.
16. М. Горький—„Двадцать шесть и одна“.
17. Стендаль—„Красное и черное“.
18. И. Гончаров—„Обрыв“.
19. М. Шолохов—„Тихий Дон“.
20. Ф. Достоевский—„Преступление и наказание“.
21. А. Пушкин—„Египетские ночи“.
22. Дюма (отец)—„Десять лет спустя“.
23. Ги-де Мопасан—„Награжден орденом“.
24. Ильф и Петров—„Двенадцать стульев“.

Серия

25. **Азбука побед.**

26. Армавир, Белгород, Ворошиловград.
27. Гомель, Днепропетровск, Елец.
28. Житомир, Запорожье, Изюм.
29. К и е в.
30. Луцк, Мариуполь, Новгород.
31. Орел, Полтава, Ростов.
32. Сталинград.
33. Таганрог, Унеча, Фастов.

34. Харьков, Цимлянская, Чернигов.
35. Шлиссельбург, Щорс.
36. Элиста, Юхнов, Ярцево.
37. Ов. Туманян—цитата (плакат).
38. Ов. Туманян— „ „
39. Ов. Туманян— „ „
40. **К. Маркс**—цитата (плакат).
41. **Ф. Энгельс**—цитата (плакат).
42. **В. Ленин**— „ „
43. **И. Сталин**— „ „
44. И. Чавчавадзе— „ „
45. Ав. Исаакян— „ „
46. М. Ф. Ахундов— „ „
47. А. Кольцов— „ „
48. А. Пушкин— „ „
49. „Гитлер у окулиста"—карикатура (плакат).
50. „Земля уходит из под ног" (плакат).
51. „В хвост и в гриву" (плакат).
52. „Крысы с тонущего корабля" (плакат).
53. „Блиц криг" (плакат).

Серия рисунков

54. **Стонут нации**
В ярме оккупации.
Точные иллюстрации
К фашистской информации.

55. „Художника выставили“.
56. „Профессора ввели в аудиторию“.
57. „Писателя пустили в тираж“.
58. „Скульптору водрузили памятник“.
59. „Актера вынесли на руках“.
60. „Архитектора заняли на строительстве“.
61. „Композитора обнародовали“.
62. „Учителя окружили вниманием“.
63. „Пианиста обеспечили инструментом“.

64—83 **„Рифм отточенные пики“**
Против гитлеровской клики“.

Серия иллюстраций на тексты

Беранже
Верхарна
Грибоедова
Державина

Дмитриева
Карамзина
Кольцова
Крылова
Лермонтова
Мейзфилда
Огарева
Пушкина
Шевченко

84—86 Из передовой „Правды“ (плакат).

87. Из передовой „Правды“ (плакат).

Об'емные плакаты:

88. „Петля“—Гитлеру и его бандитской шайке

89. „Крест“—гитлеровской армии.

90. „Сено“—ослам, тем, которые еще верят в победу Гитлера.

Ն ո ւ թ ե ր

Թուղթ, կարտոն
Գուաշ, ակվարել

Материалы:
Бумага, Картон
Гуашь, Акварель

Թարգմանություններ ռուսերենից
Էդուարդ Խոճիկ
Տեխ. խմբագիր՝ Ռուզան Եսայան

Переводы с русского—*Эдуард Ходжик*
Тех. редактор—*Рузан Есаян.*

ՎՖ 01093. Պատվեր 201. Տիրաժ 300.

Հայպետհրատի տպարան, Երևան 1944

ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.
FL0036954

50 R.
[34]
72
75